

2010-02-25

Kvalitets- och säkerhetsrutiner för pedagogisk omsorg i Söderhamns kommun

**SÖDER
HAMN!**

BARN OCH UTBILDNING

Kvalitets- och säkerhetsrutiner för pedagogisk omsorg i Söderhamns kommuns regi

Från och med 1 juli 2009 ersätts begreppet familjedaghem med pedagogisk omsorg i skollagen och annan lagstiftning. Pedagogisk omsorg är ett samlingsbegrepp där familjedaghem (dagbarnvårdare) är en av flera varianter på verksamheter inom pedagogisk omsorg. Andra varianter kan till exempel vara olika flerfamiljslösningar.

Riksdagen har beslutat om en barnomsorgsavgift som ska följa med barnet oavsett vilken verksamhet föräldrarna väljer. Enskilda förskolor och fritidshem har etableringsfrihet. Kommunen är skyldig att godkänna och ge bidrag till enskild verksamhet, om verksamheten uppfyller de kvalitets- och säkerhetskrav som ställs i skollagen. Kommunen är också skyldig att godkänna andra pedagogiska omsorgsformer i enskild regi än förskolor och fritidshem. I praktiken innebär det alltså en utökning av etableringsfriheten till att innefatta all form av förskole- och skolbarnsomsorg. Kommunernas godkännande är en förutsättning för att en enskild huvudman ska ha rätt till bidrag.

Kommunen har tillsynsansvar. Systematisk tillsyn av verksamheten sker genom egenkontroll.

Nedanstående kvalitets- och säkerhetsrutiner gäller för pedagogisk omsorg i Söderhamns kommun:

- Det skall finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses.
- Barngrupperna skall ha en lämplig sammansättning och storlek.
- Verksamheten ska utgå från varje barns behov.
- Lokaler och miljö skall vara säkra och ändamålsenliga.
- Läroplanen för förskolan är vägledande för verksamheten.

Söderhamns kommun är skyldig att godkänna och ge bidrag till enskild pedagogisk omsorg, förutsatt att:

- Verksamheten uppfyller de krav som ställs på motsvarande verksamhet i kommunens regi.
- Verksamheten är öppen för alla barn som ska tas emot i motsvarande kommunal verksamhet.
- Det inte uppkommer påtagliga negativa följder för kommunens motsvarande verksamhet.
- Föräldraavgifterna inte är oskäligt höga.

Personal

Dagbarnvårdare i Söderhamns kommun bör lägst vara utbildad barnskötare, eller ha motsvarande kompetens som arbetsgivaren bedömer som likvärdig. Dagbarnvårdare undertecknar förbindelse om tystnadsplikt och lämnar utdrag ur belastningsregister.

Verksamhet

Verksamhetens uppgift är att ge alla barn omsorg, omvårdnad och fostran samt goda möjligheter till lärande och utveckling. Olika faktorer, som barngruppens sammansättning och storlek, arbetssätt,

inomhusmiljö och utomhusmiljö ska samspela. Barngruppens sammansättning och storlek skall möjliggöra god pedagogisk verksamhet och fostran. Verksamheten ska vara stimulerande och ta vara på barnets nyfikenhet och lust att lära. Verksamheten ska vara planerad och följas upp regelbundet. Förskolans läroplan är vägledande för verksamheten.

Säkerhet och miljö

Inom kommunen är dagbarnvårdaren huvudansvarig för den dagliga verksamheten, ansvaret för barngruppen kan således inte lämnas över till någon annan.

De lokaler som används ska vara ändamålsenliga för den verksamhet som bedrivs och för de barn som vistas där. Lokalerna skall erbjuda rum för pedagogisk verksamhet, lek och rörelse, men även för vila och enskildhet. Det ska finnas tillräckliga utrymmen för barns aktiviteter.

Barnens miljö skall vara trygg och hälsosam, och uppfylla krav på god miljö och säkerhet. Den som ansvar för den pedagogiska omsorgen ska ha god kunskap om hur man gör barns miljö säker, och hur man förebygger olyckor och brand.

Ett godkännande från kommunen krävs för att en få tas i bruk för pedagogisk omsorg. För godkännande krävs att bostaden ska uppfylla ställda krav gällande både inomhus- och utomhusmiljö. Dokumenterad egenkontroll genomförs varje termin. Checklista för egenkontroll bifogas.

Inomhusmiljö

De lokaler som används ska ha goda hygieniska förhållanden, tillfredsställande elsäkerhet och brandsäkerhet.

Säkra rutiner ska upprättas gällande städning, hygien, vädring hantering av kemiska produkter och mediciner. Lokalerna skall vara rökfria och helst fria från husdjur.

Livsmedelshantering

I verksamheten ingår tillagning av mat. Det kök som används skall vara så utformat att det möjliggör säker livsmedelshantering samtidigt som det är en säker plats för barn. Köket ska vara lätt att hålla rent, och ha tillräckliga beredningsytor för att maten ska kunna hanteras och tillagas på ett säkert sätt. Den som ansvarar för verksamheten ska ha kunskap om och vara utbildade i säker livsmedelshantering, samt upprätta plan för egenkontroll.

Utomhusmiljö

Verksamheten ska ha tillgång till god utomhusmiljö. Utomhusmiljön ska vara säker och möjliggöra lek och rörelse. Barn skall inte utsättas för hälsofara vid utomhusvistelse, den lekplats som används bör inte vara nära trafikerad väg.

Samarbete

Söderhamns kommuns dagbarnvårdare ska samarbeta med varandra. Kommunens dagbarnvårdare skall samarbeta med en förskola, vilket möjliggör att barn inskrivna i pedagogisk omsorg kan vistas i förskolan vid dagbarnvårdarens frånvaro. Detta möjliggör även att verksamheten kan anpassas efter arbetstidslagen, utan att en dagbarnvårdare lämnas med ansvaret för en stor barngrupp.

Hälsoskyddsaspekter

Om flera dagbarnvårdare går samman och bedriver verksamhet i en annan lokal än familjedaghemmet och huvuddelen av dagliga verksamheten bedrivs i den gemensamma lokalen, det vill säga lek, pedagogisk verksamhet, mat och vila betraktas lokalen som en samlingslokal. Kommunen har tillsynsansvar. Se vidare under "Livsmedelslagstiftning".

Läroplanen för förskolan (Lpfö 98) är vägledande för verksamheten:

”Förskolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att utveckla förståelse för vårt samhälles demokratiska värderingar och efterhand omfatta dem.

Förskolan skall främja barns utveckling och lärande genom att ge varje barn rika tillfällen att

- Utveckla öppenhet, respekt solidaritet och ansvar
- Utveckla förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra
- Utveckla sin förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen
- Utveckla förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av social bakgrund, kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder
- Utveckla respekt för allt levande och omsorg om sin närmiljö”

Verksamheten omfattas av **kommunallagen** (2a kap) samt **skollagen**, (2a kap) 13§: ”Förskoleverksamhet eller skolbarnsomsorg i form av förskola, fritidshem eller pedagogisk omsorg som bedrivs av ett bolag, en förening, ett registrerat trossamfund, en stiftelse eller en enskild individ ska efter ansökan godkännas av den kommun där verksamheten bedrivs, om verksamheten har god kvalitet och säkerhet samt uppfyller de krav som anges i 3 §. Förskoleverksamhetens uppgift är att genom pedagogisk verksamhet erbjuda barn fostran och omvårdnad. Skolbarnsomsorgens uppgift är att komplettera skolan samt erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen. För bedrivande av förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg skall det finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens behov av omsorg och en god pedagogisk verksamhet kan tillgodoses. Barngrupperna skall ha en lämplig sammansättning och storlek. Lokalerna skall vara ändamålsenliga. Förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen skall utgå från varje barns behov. Barn som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling skall ges den omsorg som deras speciella behov kräver.”

Livsmedelslagstiftning

Enligt EG-förordning 852/2994, ligger det primära ansvaret för livsmedelshanteringen hos livsmedelsföretagarna. Livsmedelsföretagare är ” varje privat eller offentligt företag som med eller utan vinstsyfte bedriver någon av de verksamheter som hänger samman med alla stadier i produktions-, bearbetnings-, och distributionskedjan av livsmedel” (EG-förordningen 178/2002, artikel 3).

Inom kommunen är det nämnden som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i de livsmedelsföretag som nämnden och dess förvaltningar driver. Nämnden är ytters ansvarig för att verksamheten är laglig. Enligt 6 kap 7§ i kommunallagen, har nämnden också ett ansvar för att det finns egenkontroller inom de verksamheter nämnden bedriver.

Om en privat utförare, t.ex. en enskild näringsidkare, sköter livsmedelshanteringen för en kommun, är det den enskilde näringsidkaren som är livsmedelsföretagare, och ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls. De kommunala nämnderna har dock ett ansvar för sådana verksamheter som bedrivs i kommunala företag eller lagts ut på entreprenad hos privata företag. Det gäller dels att se till att verksamheten bedrivs i enlighet med beslutade mål och riktlinjer, dels att se till att internkontrollen är tillräcklig. Nämnden har ett ansvar för uppföljning, kontroll och utvärdering av verksamheten, men inte för utförandet hos entreprenören.

Hälsoskyddsaspekter

Förskoleverksamhet är anmälningsskyldig verksamhet (enligt 38 § i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd), men familjedaghem (dagbarnvårdare) är undantagna eftersom de bedrivs i hemmiljö. Om flera dagbarnvårdare går samman och hyr en lokal för att bedriva förskoleverksamheten blir situationen annorlunda. Om huvuddelen av den dagliga verksamheten bedrivs i den hyrda gemensamma lokalen, det vill säga lek, pedagogisk verksamhet, mat och vila, är det en anmälningsskyldig förskoleverksamhet. Om man enbart träffas kortare stunder några gånger i veckan i lokalen bör verksamheten inte betraktas som anmälningsskyldig. Lokalen kan dock räknas som en samlingslokal som miljönämnden har tillsyn över enligt 45 § i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Syftet med att verksamheten bedrivs i bostaden är att den ska ske i en hemlik miljö. De bör också omfattas av den särskilda uppmärksamhet som anges i 45 § i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Hälsoskyddsaspekter (t ex hygien, ventilation, radon, rökning) har även i dessa miljöer stor betydelse för de människor som vistas där. Enligt Socialstyrelsen kan man inte ställa samma krav på ventilation i ett familjedaghem som en vanlig förskola, men man ska inte bli drabbad av luftföroreningar såsom för hög radonhalt, passiv rökning samt mögel. Vissa delar av hygienrutiner bör också gälla i en hemmiljö.